

II. Dünya Savaşı'ndan LIT-CI'nin kuruluşuna IV. Enternasyonal tarihçesi

Bu metin, IV. Enternasyonal'in kapsamlı ve belgeli bir tarihi olma amacını ve iddiasını taşımamaktadır. Böyle bir tarih çalışması elbette bir politik tarihçiler grubunun hazırlayacağı çok daha ayrıntılı, kaynaklara dayalı ve bütün yorumları kapsamaya çalışan bir yapıt olabilir. Buna karşılık aşağıda yayımladığımız metin, bugün Troçkist'in ardında yatan enternasyonalist kavrayışın ana hatlarını aktarıyor olması açısından önem taşıyor. Bu belgenin içerdiği politik kavrayış eksenini ulusal ve uluslararası düzeylerde devrimci parti inşası çalışmalarının omurgasını oluşturmuştur. Metni, üzerinde yaptığımız çok kısmi bir-iki düzeltmeyle birlikte aynen aktarıyoruz.

II. Dünya Savaşı Sırasında Troçkizm

Troçki'nin Ağustos 1940'ta bir GPU (dönemin Stalinist gizli polisi) ajanınca öldürülmesi, 1938'de kurulmuş genç IV. Enternasyonal'i iyice zayıflatan büyük bir darbe olmuştu. Stalinist bürokrasi yalnızca Troçki'yi katletmekle kalmadı, başta İspanya ve Fransa (Troçki'nin oğlu ve IV. Enternasyonal'in önderlerinden Lev Sedov da dâhil) olmak üzere yüzlerce, SSCB'de ise binlerce Laninist-Bolşevik'i sistematik biçimde yok etti.

1939-1941 savaş yılları da Troçkist hareketin zayıflığına katkıda bulundu. Nazi'lerin Fırtına Birlik'leri, savaştan kısa bir süre önce Paris'ten New York'a taşınan Uluslararası Merkez ile Avrupa seksiyonları arasındaki haberleşmeyi hemen hemen tmüyle yok etti. Alman seksiyonu Nazilerce tümüyle tahrip edildi. Belçika'da birbirinin ardına görev üstlenen iki merkez komitenin tüm üyeleri Nazi işgal kuvvetlerince kurşuna dizildi. Hollanda ve Norveç seksiyonları da benzer akibetlere uğradı. Yunanistan'da ise hemen hemen tüm Troçkist önderler ve önde gelen militanlar Stalinistlerce katledildi. İtalyan seksiyonu iktidara gelen

Mussolini'nin faşist güçlerince ezildi. Fransız ve İngiliz seksiyonları felçleştirilmişti. En güçlü parti olan Amerikan SWP'sinde (Sosyalist İşçi Partisi) ise, savaşta SSCB'nin savunusunu reddeden yüzde 40'lık bir kadro, James P.Cannon'ın önderliğindeki parti yönetimine karşı güçlü bir hizip mücadelesi veriyordu.

Durum buydu, ama birçok parti bir anlamda savaş sırasındaki yaşam mücadelesinden başarıyla çıktı. Hatta bazı partiler savaş sırasındaki yeraltı direniş mücadeleleri sırasında yeni kadrolar kazanacaklardı. Savaştan hemen sonra, 1943'te Avrupa'da görülen sınıf mücadelesi yükselişi de, Troçkist partilerin bu yeni güçlenişine katkıda bulunacaktı.

Savaş sırasında Avrupa seksiyonlarının yeniden inşası görevini IV. Enternasyonal'in genç önderleri üstlenmek durumundaydı. Bu, son derece güç bir görevdi ve ancak adım adım ilerliyordu.

Belçika'da, Leon Lesoil ve Abraham Leon gibi yetenekli önderlerin ölmüş olmasına karşılık seksiyon 1941'den itibaren tekrar güçlenmeye başladı. Parti, biri Flamanca, öbürü Fransızca iki yeraltı gazetesi çıkarmaya koyulmuştu. Bu dönemde Ernest Germain (Ernest Mandel) adında genç bir militan önderlik işlevleri üstlenmişti ve kısa bir süre sonra Avrupa Troçkizminin en tanınmış simalarından biri olacaktı. İşgal sırasında birçok kez tutuklanan Mandel, Belçika seksiyonunun mimarlarından biriydi.

"Widelin" adıyla da tanınan Martin Monat bir Almandı ve politik çalışmalarını Fransa'da sürdürüyordu. Monat'ın çıkardığı Almanca *Arbeiter und Soldat* (İşçi ve Asker) adlı gazete, Troçkistlerin Fransa, Belçika, Hollanda, İtalya ve başka ülkelerdeki Alman işgal orduları içinde örgütlenmesini sağlıyordu. Gazete 1943'te ilk olarak bizzat Almanya'daki askeri birliklerde dağıtılmıştı. Aynı yıl Alman askerleri arasında onlarca Troçkist hücre örgütlendi. Gazete, Alman işçi ve askerlerini işgal altındaki işçilerle birleşerek Alman emperyalizmine karşı ve sosyalizm için mücadeleye çağırıyordu.

Bu son derece önemli ve ciddi bir çalışmaydı. Öyle ki, 1943 Eylül ve Ekimi'nde Gestapo, işbirlikçi Fransız Vichy hükümetiyle birlikte Troçkistlere karşı bir tutuklama kampanyası başlattı. İki ay içinde 30 Alman askeri ve denizcisi ile 50 Fransız militan tutuklandı ve hepsi toplama kamplarına hapsedildi. Bunların arasında David Rousser, Beaufere, Roland Fliatre ve dönemin en önemli Avrupa Troçkist önderi Marcel Hic gibi isimler vardı. Çalışmayı yöneten ve Gestapo'nun en çok aradığı isimlerden olan Martin Monat da tutuklandı ve Temmuz 1944'te kurşuna dizildi.

Bütün bu darbelere karşın Fransız Troçkistler Alman birlikleri arasındaki ajitasyon çalışmalarını sürdürdüler.

Avrupa Troçkizminin Örgütleyicisi: Marcel Hic

1933'te henüz 18 yaşındayken Troçkist harekete katılan Fransız Marcel Hic 1936'da, IV. Enternasyonal'in Fransız seksiyonu Enternasyonalist İşçi Partisi'ne (POI - *Parti Ouvrier Internationaliste*) katıldı. POI 1939-40 döneminde Nazilerce dağıtılınca Hic, Temmuz 1940'tan itibaren Fransız Troçkistlerini yeniden örgütleme görevine girişti.

IV. Enternasyonal'i Avrupa düzeyinde yeniden örgütleme gereksiniminin de farkında olan Hic, 1943'te kurulmasını sağladığı Avrupa Sekreterliğinin merkezi siması durumuna geldi. Belçika seksiyonunun yeniden oluşturulması çalışmalarına ve Alman askerleri arasındaki ajitasyon faaliyetlerine yardımcı oldu. Çeşitli Avrupa seksiyonları arasında ve Avrupa ile New York'taki Uluslararası Merkez arasında bağlantılar kurdu. Nazilerce işgal altında bulundurulmuş bölgelerde gerçekleştirilen uluslararası toplantıların baş örgütleyicisi Hic idi.

1942 sonlarından itibaren Hic, Fransa'daki değişik Troçkist grupları birleştirme görevine girişti. O sırada Fransız Troçkistleri, POI, Enternasyonalist Komünist Komite (CCI - *Comite Communiste Internationaliste*) ve *La Lutte de Classes* (Sınıf Mücadelesi) adlı dergiyi çıkaran grup (bugünkü *Lutte Ouvrier*'in atası) halinde

üç bölünmüştü. Hic, bu gruplar arasında tartışma başlatarak POI'nin sosyal yurtsever pozisyonlarını ve CCI'nın bazı sektör sapmalarını düzeltmeyi başardı. Tartışmalar 1944'te POI, CCI ve Ekim Grubu adlı Troçkizme yakın merkezci bir örgütün birleşmesiyle sonuçlandı. *Lutte de Classes*'in katılmayı reddettiği birleşme sonucunda Enternasyonalist Komünist Parti (PCI - *Parti Communiste Internationaliste*) doğdu. Parti *La Verite* (Gerçek) adlı gazetenin yanı sıra, *Dördüncü Enternasyonal* adlı teorik bir dergi çıkarmaya başladı.

Ne var ki Marcel Hic çalışmalarının meyvesini göremeyecekti. 1943 ortasında Gestapo tarafından ikinci kez tutuklanan Hic, önce Bucherowold, sonra da Dora'daki toplama kampına gönderildi ve tutuklular arasında hücreler örgütlemeye çalışmasının da etkisiyle 1944'te kurşuna dizildi.

Hic'in ölümünden sonra PCI'nin önderliğini, Fransa'da yaşayan Michel Rabits adlı Yunanlı bir sürgün üstlendi. Yunan seksiyonunun Stalinistler ve faşistler tarafından tümüyle ezilmesi üzerine Fransa'ya geçen Rabits, Michel Pablo takma adını kullanıyordu.

1944'te, İspanyol, İtalyan, Alman, Fransız, Belçikalı ve Yunan militanların katılımıyla IV. Enternasyonal Avrupa Konferansı toplandı ve Hic'in 1943'te kurduğu geçici Avrupa Sekreterliği gerçek bir organ haline geldi. Pablo ve Mandel'in yanı sıra, ilk Nazi işgali sırasında İngiltere'ye geçen ve daha sonra tekrar Fransa'ya dönen Pierre Frank'tan oluşan yeni bir önderlik ekibi kuruldu. Böylece, militanlarının müthiş özverilerinin yanı sıra 1943'teki kitlesel işçi mücadelelerinin de etkisiyle IV. Enternasyonal Avrupa'da yeniden ayakları üzerine dikilmeye başlıyordu.

Savaş Sonrası Dönemde Troçkizm

Fransız Troçkistler, II. Dünya Savaşı'ndan 800 kişilik sağlam bir örgüt olarak çıktılar. Fransız Troçkizminin çeşitli kesimleri PCI'de birleşmiş durumdaydı. 1945'teki başlıca önderleri Pierre Frank ve Ivan Craipeau idi ve bu arada partinin

Sendika Komisyonu'nda birçok yeni yetenekli işçi militanı öne çıkmıştı. Pierre Lambert, Favre Bleitreu, Privas ve Daniel Renard bunlardan bazılarıydı.

İngiltere'de de değişik Troçkist akımlar, Devrimci Komünist Parti (RCP - *Revolutionary Communist Party*) çatısı altında birleşmişlerdi. Ama Fransa'da olduğu gibi İngiliz Troçkistleri hizipsel ayrılıkları henüz aşamamışlardı. Çoğunluğun önderliğini Hanston yapıyordu. Bir başka kesimin önderliğini ise, Pablo-Mandel-Frank'tan oluşan Uluslararası Sekreterliğe yakın ve bir Pablo hayranı olan Gerry Healy üstlenmişti. 1945'te düzenlenen kongresinde, partiye yeni 1.000 militanın katıldığı ve üye sayısına 2.200'e çıktığı duyuruluyordu.

Ama en önemlisi, savaş sonrası dönemde Troçkizmin Avrupa ile sınırlı olmadığına ortaya çıkmış olmasıydı. Arjantin'de 1944'te Nahuel Moreno'nun Marksist İşçi Grubu'nu (GOM - *Grupo Obrero Marxista*) kurması, bu ülkedeki Troçkist hareketin büyük bir atılım yapmasını sağlayacaktı. Daha sonra Devrimci İşçi Partisi (POR - *Partido Obrero Revolucionario*) adını alacak olan GOM, Troçkizmin entellektüel ve küçük burjuva evresine son vererek sanayi proletaryası arasında kökleşme sürecinin başlangıcını temsil ediyordu.

1945 ile 1948 arasında Bolivya Troçkizmi de önemli bir atılım gösterdi. 1935'te Arjantin'de sürgünde kurulmuş olan Devrimci İşçi Partisi (POR), bu dönemde kitlesel destek sağlamayı başardı. POR önderliği 1938'de Bolivya'ya döndü. 1946'da Bolivya Maden İşçileri Federasyonu sendikasının kongresinde parti büyük bir politik ve örgütsel ağırlık kazandı. 1947'de İşçi ve Köylü Cephesi'nden seçimlere katılan POR, bir senatörlük ve dört milletvekilliği kazandı. 1952'ye gelindiğinde POR, Bolivya İşçi Merkezi (COB) adlı sendika federasyonunun önderliğinde yarı yarıya pay sahibiydi. COB, hemen hemen tüm işçileri, köylüleri ve öğrencileri bünyesinde birleştirmiş olan bir örgüt konumundaydı. POR'un başlıca önderleri, Guillermo Lora, Ayala Mercado ve Moller idi. Bu arada, bir süre sonra intihar edecek olan Mata ve Gonzalez Moscoso adlı genç önderler de ortaya çıkmıştı.

Seylan'da (bugün Sri Lanka), 1941'de IV. Enternasyonal'e katılmış olan Lanka

Sama Samaja Partisi (LSSP), Hindistan'da sürgünde bulunan en önemli önderleri Colvin R. Da Silva, Leslie Goonewardine ve N.M. Perera'nın Seylan'a geri dönmeleriyle kitleleşmeye başladı. Bu önderlerin hepsi İngiltere'de öğrenim görmüş, iyi eğitimli ve kitlelerce tanınan kişilerdi. 1940'ta hapsedilmişler, ama Nisan 1942'de gösterişli bir kaçışla Hindistan'a geçmişlerdi. Mart 1942'de yasa dışı ilan edilen LSSP, savaştan sonra tekrar yasallaştı. Kısa bir süre sonra da başkentte birinci parti durumuna geldi. Gerçi LSSP'nin ülkenin çoğunluğunu oluşturan köylülük arasında örgütlenmesi yoktu, ama işçi sınıfının büyük desteğini sağlamıştı. 1950'ye gelindiğinde LSSP, sayısal olarak ve kitlesele destek bakımından hiç şüphesiz IV. Enternasyonal'in en güçlü seksiyonuydu.

Genel olarak bakıldığında IV. Enternasyonal'in durumu aslında çok mütevaziydi, ama önemli ilerlemeler de kaydedilmişti. Vietnam'ın dışında seksiyonlar kendi açlarından ciddi sayılabilecek ölçülerde yeni militanlar kazanmışlardı. Vietnam'da ise Troçkizm özellikle 1930'lu yıllarda önemli ilerlemeler kaydetmişti. Conchinchina bölgesinde seksiyon üst üste iki seçimde en büyük parti olmuştu. Başkent Saygon'da ise Troçkistler Stalinist partiyi bir seçim cephesi oluşturmaya zorlamışlardı. Partinin silahlı militanları, daha sonra Vietkong adını alan Vietminh'in pek çok birliğinde ağırlıklı durumdaydı. Partinin en önemli önderi ve olağanüstü örgütsel ve politik yeteneklere sahip Ta Thu Thau 1938'de IV. Enternasyonal Uluslararası Yürütme Komitesi'ne seçilmişti.

Ne var ki parti savaş sırasında Japon işgal birliklerinin, savaştan sonra da İngiliz ve Fransız emperyalistlerinin ağır baskılarına maruz kalmış ve parti önderliği Kuzey'e çekilmek zorunda kalmıştı. Bu önderlerin yanı sıra çok sayıda Troçkist militan 1945'te bu kez Stalinistlerin ağır baskıları ve katliamları ile karşı karşıya kaldı. Bu katliamlar sırasında Ta Tpu Thau da öldürüldü. Bütün bu baskılara karşın Troçkistler bir on yıl kadar daha mücadelelerini sürdüreceklerdi.

1946 Uluslararası Konferansı

II. Dünya Savaşı sonrasındaki bütün bu değişimlerle karşı karşıya kalan IV. Enternasyonal, bir Uluslararası Konferans çağırısı yaptı. Nisan 1946'da toplanan

konferansa bir düzine kadar ülkeden 30 delege katıldı. Konferansta iki kesim sert bir polemige girdi. Bu kesimlerden Uluslararası Sekreterlik, Troçki'nin savaş öncesindeki öngörülerinin aynen ve son hızıyla gerçekleşmekte olduğunu savunuyordu. Örneğin Avrupa Yürütme Komitesi, *Quatrieme Internationale* dergisinde durum şöyle açıklanıyordu: *“Tüm ‘kurtarılmış’ ülkelerde, kısa sürede içinden çıkılamayacak bir kaos hüküm sürmektedir... kapitalist dünyanın krizi ancak yeni bir savaşla çözümlenebilir ve böyle bir savaşın yol açacağı seçenekler yeni bir faşist dönemin ya da sosyalist devrimin zaferi olacaktır”*.

Bu tez, birkaç ülkede dile getirilen ama uluslararası bir eğilim oluşturma boyutuna ulaşmamış olan bir başka perspektife karşı ileri sürülmüştü. Fransız PCI'sinde, Le Blanc takma adını kullanan David Rousset, kongre öncesi tartışmalar sırasında şöyle yazmıştı: *“Sovyet bürokrasisi, başka ülkelerde devrim gerçekleştirme açısından sınırlanmış durumdadır... Sovyet ekonomik güçleri... içine girmiş olduğumuz yeni dönemde sosyalist devrimin yegane evresini temsil etmekteydi”*.

Frank-Mandel-Pablo, bir yanda Troçkist öngörülerdeki gecikmeyi açıklamaya çalışan, ama öte yandan tümüyle Stalinizme teslim olmakla sonuçlanan bu teorilere karşı çıkıyorlardı. Aslında ne gariptir ki Le Blanc 1945-47 döneminde, kısa bir süre sonra Pabloculuğun resmi çizgisi haline gelecek olan ve ilerdeki revizyonizmin teorik kökenlerini oluşturan görüşleri ileri sürmüştü.

Ancak henüz bu aşamaya gelinmemişti. Uluslararası Sekreterliğin sunduğu ve çoğunluk tarafından kabul edilen dünya durumu raporunda, kapitalizmin *“durgunluğa ve çöküntüye yaklaşmakta”* olduğu ve ABD ile emperyalizmin *“1929-33'ten çok daha derin ve yaygın yeni bir krize sürüklendiği ve bu krizin sonuçlarının tüm dünya kapitalizmini parçalayacağı”* söyleniyordu. (*Quatrieme Internationale*, Ekim 1946.)

Mandel, daha da ileri gitmişti, ama bu noktadan sonra Pablo ile Frank ona katılmıyorlardı. Mandel bu dönem boyunca, hatta 1848'a değin, emperyalist ekonominin durumunun ve emperyalist planların, Almanya'yı tüm halkın bir

çobanlar topluluğuna dönüştüğü ve sanayi potansiyelinin tümüyle yok olduğu pastoral bir ülke haline getireceğini ileri sürmüştü.

İngiliz seksiyonunda çoğunluğun önderi olan Hanston, dünya kapitalizminin bir felaket durumu içinde olduğu yolundaki tezlere karşı çıkıyordu. Ama buna karşılık, İngiltere’de durumun tam da bu olduğunu iddia ediyordu (bu özellik bir süre sonra İngiliz Troçkizminin kendine özgü ve ortak bir eğilimi haline gelecekti). Hanston ayrıca İşçi Partisi’ne “derin entrizm” politikasının sürdürülmesini istiyordu. Buna karşı çıkan Gerry Healy ise yeni bir grup kurarak 1950'lere değin Pablo-Frank-Mandel önderliğinin peşinden gidecekti.

II. Dünya Kongresi

IV. Enternasyonal’in II. Dünya Kongresi Nisan 1948’de Paris’te toplandı. Kongreye 19 ülkedeki 22 örgütten yaklaşık 50 delege katıldı. Bu, Enternasyonal’in 1938’deki kuruluş kongresi, Troçki’nin öldürülmesi ve II. Dünya Savaşı’ndan sonraki ilk dünya kongresiydi. On yıldan beri Troçkist hareket ilk kez legal ortamda bir araya gelebilmişti. Bu süre zarfında da, pek çok önemli politik gelişme gerçekleşmişti ve hareket şimdi bütün bunları tartışmak durumundaydı: Almanya, Japonya ve İtalya’nın yenilgisi; Stalin, Roosevelt ve Churchill arasında imzalanan Yalta ve Potsdam anlaşmaları; dünya emperyalist ekonomisinin içinde bulunduğu sorunlar; ABD’nin egemen emperyalist güç olarak yükselişi; sınıf mücadelesi temelinde kitleli devrimci partilerin inşası; emperyalizmin “Soğuk Savaş” doğrultusunda attığı ilk adımlar, vb. Bu aynı zamanda, ABD seksiyonunun gönülsüzce sürdürdüğü Enternasyonal önderliğini, Pablo-Mandel-Frank’tan oluşan yeni bir önderliğe devrettiği kongre olacaktı. Ama aynı zamanda Nahuel Moreno, Gerry Healy ve Pierre Lambert gibi genç önderler de uluslararası sahneye çıkacaktı.

Kongrede önce IV. Enternasyonal’in on yıllık bir bilançosu çıkarıldı. Büyük bir çoğunluk, yeni doğmuş ve son derece zor koşullar altında yaşamış bir örgüt için, içinde bulunulan durumun kahramanca bir mücadelenin ürünü olduğu noktasında birleşti. Ve şu noktalar ortak görüş olarak saptandı: 1) IV. Enternasyonal’in

kuruluşu, II. ve III. Enternasyonaller gibi işçi sınıfının dev zaferlerinin bir ürünü değil, savaş öncesi dönemdeki yenilgilerin ve gene o dönemde karşıdevrim kampına geçişini tamamlayan Stalinizmin ihanetlerinin üstesinden gelmek için atılması zorunlu olan bir adımın sonucu olmuştur; 2) Troçki'nin katladelişi ile Troçkistlerin uğradığı baskılar ve yeraltı dönemi, örgütün daha da büyümesini engelleyen etmenler olmuştur; 3) IV. Enternasyonal yalnızca yaşamakla kalmamış, militan kadro ve örgütlü olunan ülke sayısı bakımında ciddi bir gelişme göstermiştir. Amerikan SWP'sinin gücü, Fransız ve İngiliz seksiyonlarının yeniden ortaya çıkışı, Bolivya ve Seylan seksiyonlarının etkisinin giderek artışı, bu gelişmenin örnekleri olarak gösteriliyordu.

Bu gündemde ayrıca SWP önderliğinden Sherry Mangan'ın önerisiyle, Enternasyonal'in tüzüğüne daha üst düzeyden merkezietçi maddeler eklendi ve Enternasyonal uluslararası ölçekte demokratik merkezietçi bir örgüt haline getirildi. Fransız PCI'sinden Jacques Marie, *La Verite*'de yazdığı bir yazıda bu girişimi şöyle yorumluyordu: *"Aşırı derecede merkezietçi tüzük maddeleri kabul edilmesinin politik anlamı açıktır: IV. Enternasyonal henüz inşa edilmekte olan değil, inşa edilmiş olan bir örgüt olarak kabul edilmektedir. Herhangi bir seksiyonu gibi bir önderliğe sahiptir"*.

Kongreye sunulan "Dünya Politik Durumu" raporu Pablo tarafından kaleme alınmıştı. Bu dökümanda Pablo, savaşın yıkıma uğrattığı Avrupa ekonomisinin yeniden inşasında kapitalizmin karşılaştığı güçlükleri oldukça doğru bir biçimde sergilemişti. Ama buradan hareketle, kapitalist ekonominin bunalımının hiçbir düzelme umudunun olmadığı ve görünürde de herhangi bir iyileşme eğiliminin bulunmadığı sonuçlarına ulaşıyordu. Pablo, Stalinizmin Yalta ve Potsdam anlaşmalarıyla dünya statükosunun oluşturulması ve ekonomik dengelerin sağlanması yolunda emperyalizmle giriştiği işbirliği gibi çeşitli politik etmenleri tümüyle gözardı ediyordu. Kongrece kabul edilen dökümanda da Pablo'nun bu tezleri tümüyle kabul ediliyor ve *"savaş, kapitalizmin can çekişmesini şiddetlendirmekle kalmamış, ama dünya ticaret dengesinin yeniden sağlanmasını tümüyle olanaksız hale getirmiştir"* deniliyordu. Ve buradan hareketle de, *"Troçkist örgütleri, kitle desteğine sahip partiler haline dönüştürmeliyiz"* gibi kestirme ve idealist bir sonuca ulaşılıyordu.

Ernest Mandel, Pablo'nun dünya tezini tümüyle destekliyordu. Ama onunla da yetinmeyerek daha ileri gitmiş ve ABD'nin Marshall yardımına karşılık Almanya'nın bir "köylü ulusu"na dönüşmekte olduğunu ve ekonomisinin dünya burjuvazisinin her türlü planına karşı kesinlikle iyileşemeyeceğini ileri sürmüştü. Pablo bile kendi görüşlerinin bu denli abartılmasına karşı çıkmak zorunda kalmıştı. Buna karşılık İngiliz seksiyonu ile Arjantin delegelerinden oluşan bir azınlık, Pablo'nun dünya ekonomisine ilişkin görüşlerine karşı bir başka döküman sundular. 1946 Aralığı'nda Moreno'nun *Quatrieme Internationale*'de yayınladığı makaleyi esas alan bu dökümanda, "*Dünya ve Avrupa ölçeğinde bakıldığında, Batı Avrupa ekonomisinin durumu durgunluk ve çürüme (Pablo'nun deyimleriydi bunlar) tanımlarıyla açıklanamaz. Tam tersine bir iyileşme ve gelişme dönemine girilmiştir*" deniliyordu. Bu pozisyon İkinci Dünya Kongresinde birkaç oydan fazlasını alamayacaktı.

Pablo'nun kongreye sunduğu "kitle partilerine dönüşme" çizgisi, çeşitli seksiyonların yaşadığı büyümelere dayandırılmıştı. Ama bu büyümeler, 1943-48 arasında yaşanan kitesel kabarışların bir sonucu olarak yorumlanmamış, yakın gelecek için IV. Enternasyonal'in önünde açılan yeni imkanların bir göstergesi olarak değerlendirilmişti. Ne var ki IV. Enternasyonal uluslararası alanda en sağlam ve adanmış militanları içeriyordu ve yalıtılmışlıktan kurtulup gerçek sınıf mücadelesi içine girebilme arzusu, II. Kongre delegelerinin çoğunun Pablo'nun bu parti inşa çizgisini kabul etmelerine neden oldu. Ancak bu durum ilerde Pablo'nun beklediğinin tersine çelişkili sonuçlar doğuracaktı. II. Dünya Kongresi kararlarını hayata geçirmek ve kitle mücadelelerine müdahale etmek için en ciddi çalışan örgütler, bir yandan bunu başarabilmek için belirli olanakların bulunduğunu görürken, bir yandan da Pablo'nun sunduğu dünya tablosunun doğru olmadığını kavrayacaklardı. Ama bunu başlangıçta gene Pablo'nun ampirist yöntemlerine dayandırarak yapacaklardı. Gene de bu sürecin içinden, yalnızca sınıf mücadelesine müdahale edebilen değil, ama aynı zamanda 1948'de Pablo'ya çok uzak olan diyalektik materyalist yöntemi uygulayabilen, bunun sonucunda da Pablo-Mandel çizgisine tutarlı bir biçimde karşı duran güçler doğacaktı.

II. Dünya Kongresi'nin bir başka önemli tartışma konusu, Doğu Avrupa ülkelerinin sınıf karakteri sorunuydu. 1948'e gelindiğinde, SSCB'yi bürokratik kollektivist ya da kapitalist bir ülke olarak tanımlayan ve SSCB'nin emperyalist savaşta

desteklenmemesini savunan pek bir akım kalmamış, bunların çoğu önce Troçkizmden, çok kısa bir süre sonra da Marksizmden kopmuşlardı. Öte yandan bu arada SSCB'nin egemenliği altındaki "tampon devletler"de iktidardaki Stalinist partiler sosyo-ekonomik dönüşümler başlatmışlardı. Bu gelişmeleri değerlendirmek üzere Mandel Kongre'ye "SSCB ve Stalinizm" başlıklı bir döküman sunar. Mandel bu dökümanda Sovyet bürokrasisinin tampon devletlerin burjuva yapısını ve işlerliğini korumaya çalıştığını, "*çünkü bu ülkeler üzerindeki sömürsünü korumaya çalıştığını ve yıkımının ancak kitlelerin devrimci seferberliğiyle mümkün olabileceği*" doğru tespitini yapar. Ancak bu emperyalizmi ve bürokrasiyi yıkacak bu kitle mücadelelerinin değişik biçimler alabileceğini göremez. Bu mücadele biçimleri, Kızıl Ordu'nun varlığı ve aynı zamanda bu ülkelerdeki burjuvazilerin güçsüzlüğü koşulları altında şekilleniyordu. Mandel, Stalinist partiler içindeki başkaldırmaların kitle mücadelelerindeki yükselişin bir yansıması olduğunu ve bütün bu gelişmelerin emperyalizmin uygulamaya koyduğu soğuk savaş stratejisi çerçevesinde çelişkili ifadelerle büründüğünü göremez. Ve sonuçta da bu sürecin deforme işçi devletlerinin doğuşuyla sonuçlanmakta olduğunu kavrayamaz. Mandel'in dökümanda işlerliğe koyduğu akıl yürütme tarzı şudur: Gerçekleşmekte olan devrimci kabarışlar bürokrasinin isteği dışında geliştiği için ve bunlar örneğin Rus devrimindeki gibi "klasik" seferberlikler olmadığı için, söz konusu ülkelerdeki dönüşümler bir işçi devletinin oluşumu yönünde olamazdı. Mandel'in bu tezi kabul edilmekle kalmadı, kongrede seçilen Uluslararası Yürütme Kurulu Nisan 1949'ta "*tampon devletler, SSCB'nin yapısal asimilasyon süreci altındaki kapitalist devletlerdir ve asimilasyon süreci henüz diyalektik bir sıçramaya yaratamamıştır*" tespitini sürdürdü. Ne var ki Mandel'in gerçekleşmekte olan nitel dönüşümleri görememesi, bunların gerçekleşmiyor olduğu anlamına gelmiyordu.

II. Dünya Kongresi Sonrası

Kongrenin hemen ardından yaşanan gelişmeler Mandel'in pozisyonlarına karşı yönde gerçekleşecekti. Kongrede Mandel'i destekleyen Pablo, Tito'nun 1948'de Stalinist hareketten atılmasıyla birlikte Yugoslavya'daki gelişmelere büyük hayranlık duymaya başlar. İdealist, pragmatik ve izlenimci analiz yöntemi onu birdenbire Yugoslavya'yı bir işçi devleti, Tito'yu ve Yugoslav Komünist Partisi'ni de devrimci Marksist olarak tanımlamaya iter. Ardından, ülkenin ekonomik

inşasında Tito'ya yardım etmek üzere gençlik tugayları örgütlemeye girişir. Ve nihayet Enternasyonal'in merkezinin Belgrad'a taşınmasını önerir. Tabii Tito bu önerileri "duymaz" bile.

Pablo, "yeni kuram"larını yeni "olgular"a dayandırarak geliştirmeye başlar. Yugoslavya'da millileştirilen sektörlerin uzun bir listesini hazırlar. Mandel ise pedagojik ve metodolojik açılardan bu yaklaşıma karşı çıkar ve Pablo'yu Mussolini İtalyası'ndaki millileştirme örneklerini vererek çürütmeye çalışır. İtalyan diktatörü, Kral'la tüm bağlarını kopardıktan sonra, savaşın hemen öncesinde ve sırasında pek çok sektörü millileştirmişti. Mandel, millileştirmelerin yanı sıra sürecin genel dinamiklerinin, yani sınıf içeriğinin ve politik yönünün de dikkate alınması gerektiğini söyler. Belirli bir devletin sınıf karakterini belirleyebilmek için kurumların ve iktidar sorununun da dikkate alınması gerektiğini belirtir. Bütün bunlar doğrudur, ama Mandel bu örneklerin Doğu Avrupa'da nasıl "ortodoks olmayan" biçimlerde yaşama geçmekte olduğunu göremez.

Bu son nokta üzerinde Amerikan SWP'sinin çoğunluğu Mandel'e katılır. Ancak Joseph Hansen ve diğer SWP önderleri "tampon ülkeler"in artık birer işçi devleti haline geldiklerini, ancak bunların baştan deforme devletler olduğunu savunurlar. Onlara göre bu devletlerin sosyal temeli SSCB'dekinin aynısıdır. Moreno da Hansen'e katılır, ancak Mandel'in yönteminin aprioristik, ampirik ve dolayısıyla da Marksizm dışı olduğunu söyler. Ama Pablo'nun Yugoslavya'ya ilişkin tanımlaması sonuç itibariyle doğrudur. Kızıl Ordu'nun bu ülkelere girişi, özgün bir "ikili iktidar" durumu yaratmış ve sosyal açıdan antagonist kurumların birlikte var oluşuna yol açmıştır. Bu geçici ve çok istikrarsız bir durumu ve burjuvazinin mülksüzleştirilmesi ve deforme bir işçi devletinin doğmasıyla sonuçlanmıştı.

IV. Enternasyonal ancak 1951'de tüm Doğu Avrupa ülkelerinin deforme işçi devletleri olduğu sonucuna ulaşacaktı.

Pablocu Revizyonizmin Yaygınlaşması

Parti inşası sorununa tümüyle bir “aygıt yaratma” zihniyetiyle yaklaşan ve “kitle partilerinin” derhal inşası perspektifini savunan Pablo, Enternasyonal’e “Yugoslav çizgisi”ni dayatma uğraşısına girişir. Parti inşası kavrayışını 1948’de *Quatrieme Internationale*’de şöyle açıklar: “*Dolayısıyla, devrimci önderliğin niteliği, belirli bir anda işçi sınıfıyla kurduğu bağlarla değil, programı ve doktriniyle belirlenir...*” Pablo, bir devrimci partinin programı ile işçi sınıfıyla olan bağları arasındaki ilişkiyi göremiyor, programını sınıf mücadelesine müdahaleleri çerçevesinde zenginleşip geliştirebileceğini, örgütlenmenin de ancak bu mücadeleler sayesinde dönüşebileceğini kavrayamıyordu. Yaklaşımı son derece idealistti: Bir grup aydın programı hazırlar ve tüm parti bu programı hayata geçirebilecek kitle mücadelelerinin patlak vermesini bekler. Pablo’yu Tito’nun rejimine hayranlık duymaya iten de bizzat bu anlayıştı.

Pablo, “Yugoslav KP’sinin Evrimi” başlıklı makalesinde şunları yazıyordu: “*Yugoslav Komünist Partisi’nin kendi başına haklı bir zemine ulaşmış olduğunu ve bunu hem emperyalizme, hem de Kremlin’e karşı mücadelesinin bir devamı olarak kabul ettiklerini görmek zor değil*” (*Quatrieme Internationale*, Ekim-Kasım 1849). Bu anlayışla IV. Enternasyonal’in 1950 baharında toplanan sekizinci Uluslararası Yürütme Kurulu toplantısında şu karar kabul edilir: “*Yugoslav KP’sinin olumlu evrimi, potansiyel olarak, uluslararası işçi sınıfının devrimci Marksizmin platformuna yaklaşması açısından Rus devriminden sonraki en büyük fırsatı temsil etmektedir. Yugoslav KP’si şu an, iki yıl önceki kopuşundan (Kremlin’den) sonraki en iyimser öngörülerini bile aşan bir yola girmiş durumdadır. Yugoslav KP’sinin ideolojik gelişimi ve Yugoslavya’da yerine getirdiği görevler, bu partiyi iktidara getiren devrimci hareketin ve önderlik ekibinin dikkat çekici niteliklerinin derinliğini kanıtlamaktadır.*” (*Quatrieme Internationale*, Mayıs-Haziran 190.) Aynı makalede Pablo, Yugoslav KP’sinin “...kriz içindeki Stalinizme nihai darbenin indirileceği sıçrama tahtası” haline geleceğini iddia ediyordu.

Ne var ki, Pablo’nun bunları yazmasından iki ay sonra Yugoslav KP’si, Kuzey Kore ve müttefiki Çin’in karşısında savaşan Amerikan emperyalizmini ve onun Güney Kore’deki kukla rejimini destekleyerek uluslararası işçi sınıfına ihanet eder. Tito ve YKP’nin “dikkat çekici nitelikleri” böylece açığa çıkmıştır. Ama Pablo-Mandel önderliği Yugoslavya’ya gençlik tugayları göndermek gibi “pratik destek” uygulamalarını sürdürürler. İş bununla da kalmaz: Pablo, Tito’nun “özel

danışmanı” olmak ister ve ona IV. Enternasyonal’in merkezini Belgrad’a taşımayı önerir. Pablo’nun bu Yugoslav macerası tabii başarısızlıkla sonuçlanır, ama o bu başarısızlıktan dersler çıkarmak yerine, anlayışını SBKP dâhil tüm Stalinist partilerin devrimci Marksizm için bir “sıçrama tahtası” haline getirilebileceği yolundaki bir “kuram” biçiminde genelleştirir.

Pablo, 1951’de “Nereye Gidiyoruz?” başlıklı bir döküman yazar ve burada tasfiyeci çizgisini açıktan dile getirmeye başlar. Bu makalede şöyle der: *“Gerçek bir devrimci Marksist hareket için sorun, yeni gerçekliği her ne pahasına olursa olsun dünün düşüncesinin kalıpları içine sokmaya çalışmak değil, o düşünceyi yeni nesnel gelişmeleri kapsayacak ve onunla uyum içinde olacak biçimde genişletmektir.”* Troçkist hareketin, 50 yıllık Marksist-Leninist hareketin tüm kazanımlarını ve derslerini çiğnemek pahasına “uyum içinde” olmasını istediği “yeni nesnel gelişmeler”den kastettiği de şudur: *“Hareketimiz için nesnel sosyal gerçeklik esas olarak kapitalist rejim ve Stalinist dünyadan oluşmaktadır... Ve bugün kapitalizme karşı duran güçlerin çoğunluğu Sovyet bürokrasisinin önderliği ya da etkisi altındadır.”*

Pablo için sosyal değişimin ve devrimin itici gücü sınıf mücadelesi olmaktan çıkmış, onun yerini, emperyalizmin soğuk savaş söylemi ve Stalinizmin tek ülkede sosyalizm ideolojisi çerçevesine yerleştirilen “iki kamp” kuramı almıştır. Pablo için işçi devletleri, kapitalizmin en üst aşaması olan emperyalist çağın çelişkili bir bileşeni değildir; ona göre kapitalizm yalnızca bir rejimdir ve Stalinistlerin egemenliğindeki işçi devletleri kapitalizmle savaşıyor ayrı bir dünyadır. Dahası Pablo, Stalinistlerin işçi devletlerindeki kitleleri (“kapitalizme karşı duran güçler”) emperyalizme karşı yönlendirdiğini iddia ederken, Stalinist partilerin gerek işçi devletlerinde, gerekse kapitalist devletlerde kitleler karşısındaki ihanetlerini görmezlikten gelir. Hatta kapitalist ülkelerdeki işçi ve emekçi yığınların mücadelelerini, *“emperyalizme karşı mücadelede (işçi devletlerindeki bürokrasilerin) maddi ve teknik destek”* olarak tanımlar.

Pablo’nun bu yeni “kuramı”nın sonuçları açıktır: Eğer emperyalizme karşı mücadelenin ana gücü Stalinist bürokrasi “kampı”ysa ve eğer işçi-emekçi yığınların mücadelesi bunun yalnızca “destek” gücüyse, o halde Troçkist

hareketin bu "kamp"a katılması gerekir. Ama elbette bu düşüncesini Troçkist harekete kabul ettirmesi kolay değildi, bazı destekleyici argümanlara ihtiyacı vardı. Ve bunu, emperyalist basının Üçüncü Dünya Savaşı söyleminde buldu. 22 Mart-17 Mayıs 1951 arasında *La Verite*'de "Hazırladıkları Savaş" başlığı altında bir dizi makale yazdı ve "Nereye Gidiyoruz?"da hazırladığı "kuramsal" çerçeveyi mantıksal sonuçlarına ulaştırdı. Pablo "kuramı"na iki ana eksen oluşturdu: 1) Kapitalizm tümüyle iflas etmişti ve metropollerde artık istikrara kavuşamazdı, *"sömürgelerde ise tümüyle çökmüştü"*; sonuç, *"kapitalizmin metropollerdeki kaçınılmaz devrimin darbeleri altında hızla silinip atılacağı boyutta bir krize girmiş"* olduğuydu; 2) bu nedenle de "Stalinist dünya" ile kapitalist "rejim" arasında bir savaş kaçınılmazdı. Şöyle diyordu: *"Hazırlanmakta olan savaş, tüm biçimleriyle devrime karşı bir emperyalist karşıdevrimdir."* "Tüm biçimleriyle devrim"den kastettiği de şuydu: *"...tüm biçimleriyle devrim: SSCB, Halk Demokrasileri, Çin, Asya'daki ayaklanma halindeki diğer bölgeler, sömürge ve proleter devrimci hareketler..."*

Pablo, tüm makalesi boyunca IV. Enternasyonal'in bu "devrimci kamp"a katılmasının ve Stalinist bürokrasinin önderliğini kabul etmesinin zorunluluğunu dile getiriyordu. Söz konusu olan işçi devletlerinin emperyalizme karşı savunusu değildi; Pablo, Troçkist hareketin kendi bağımsız mücadelesine son vermesini, karşıdevrimci Stalinist bürokrasiye teslim olmasını istiyordu. Ve bunu 1951'de, yani Soğuk Savaş'ın başlarında, SSCB'nin emperyalizmle ilişkilerini güçlendirmeye, bu amaçla Vietnam'dan Doğu Avrupa ülkelerine kadar her yerde kitlelere ihanetini derinleştirdiği bir dönemde yapıyordu. Ama Pablo bunu görmüyor ve kitlelerin devrimci seferberliğinin bürokrasiye karşı mücadeleyle bütünleştirilmesine karşı çıkıyordu: *"Bizim sözünü ettiğimiz iç savaş, kitlelerin emperyalizme karşı mücadelesi ile Sovyet bürokrasisine karşı mücadeleyi aynı düzleme koymaz, koymamalıdır. Ne SSCB'de, ne "tampon devletler"de, ne de kapitalist ülkelerde herhangi bir bilinçli işçi mücadeleyi bu tarzda algılayamaz"*.

Bu tezlerini yayınladıktan sonra Pablo, UYK'na bir karar taslağı sunar. Burada şöyle der: *"Stalinizmin doğasında bulunan oportünist sağ eğilimleri, koşulların evrimi içinde gerek kapitalistlerin tavrı, gerekse kitlelerin tepkisiyle, sürekli olarak baskı ve denetim altında tutulmaktadır."* Pablo'ya göre, bürokrasinin "oportünist sağ eğilimlerini" bastırarak üstün gelen "merkezci eğilimleri" de

buradan kaynaklanıyordu. *“Belirli koşullar altında Stalinizmin bu merkezci eğilimleri, devrimci ya da devrimci-merkezci bir nitelik bile kazanabilir.”* Ve nihayet Pablo, tasfiyeci çizgisini şöyle açıklığa kavuşturuyordu: *“Gerçek kitle hareketinin bir parçası olabilmek, örneğin sendikalarda çalışabilmek için, tavizler ve ‘kapitülasyonlar’ yalnızca mümkün değil, aynı zamanda gereklidir de”* (La Verite, No. 583, Eylül 1978).

Pablo’nun 1951’deki bu çizgisi, çok sonraları bile müttefiklerince hâlâ savunuluyordu. Örneğin 1985’te Birleşik Sekreterlik’in önderi Ernest Mandel, Stalinist bürokrasinin “ikili karakteri”ni (bazen devrimci, bazen karşıdevrimci) kanıtlamak için bir dizi makale yazmış ve şunları söylemişti: *“Yugoslav, Çin ve Vietnam KP önderleri kendi ülkelerinde iktidarı aldıklarında, teori ve pratiklerindeki deformasyonlara rağmen, devrimci önderlikler olarak hareket etmişlerdir; buna isterseniz devrimci-merkezci deyin, ama kesinlikle devrimcidir”* (“Dördüncü Enternasyonalin inşasının Bugünkü Aşaması”, *International Viewpoint*, Özel Sayı, 1985).

Pablocular için, 1951’de olduğu gibi 1985’te de, Stalinist bürokrasiler kendi istekleri dışında iktidarı almaya itildiklerinde ve bunu devrimci gelişmeleri denetim altına almak ve dondurmak amacıyla gerçekleştirdiklerinde *“ikili karakterlerinin devrimci-merkezci, ama kesinlikle devrimci”* özelliğini uygulamaya koymuşlardır.

Üçüncü Dünya Kongresi

Kasım 1950’de UYK, Pablo’nun revizyonist çizgisini içeren, “Uluslararası Perspektifler ve Dördüncü Enternasyonal’in Yönelişi” başlıklı bir dökümanı kabul eder. “Entrizm *sui generis*” (özel bir tür sızmacılık) ya da “derin entrizm” denen “taktik” ilk kez bu dökümanda tüm açıklığıyla dile getirilir. Bu “taktik” esas olarak IV. Enternasyonal örgütlerinin tasfiye edilerek Stalinist Komünist Partilere, bazı ülkelerde de Sosyal Demokrat hatta burjuva milliyetçi partilere katılımı öngörüyordu. “Uzunca bir süre” için uygulanması istenen bu “taktik”, 1930’larda Troçki’nin önerdiği entrizm taktikleriyle taban tabana zıttı.

Troçki, ünlü “Fransız Dönemeci” makalesinde, küçük devrimci Marksist grupların bazı ülkelerde Sosyal Demokrat partilerin hızla gelişen sol kanatlarını kazanabilmek için bu partilere katılabileceğinden söz etmişti: Ancak Troçki, devrimcilerin kendi örgütlülüklerini mutlaka açıkça ifade edilmiş bir fraksiyon olarak kurmaları ve kendi yayınlarını sürdürmeleri gerektiğini vurgulamış ve bu taktiğin yalnızca bu partilerin devrimci sol kanatlarıyla bütünleşmek için uygulanabileceğini, bu gerçekleşince de derhal bağımsız örgütün kurulması gerektiğini söylemişti. Troçki’ye göre bu taktik, kısa süreli olumlu koşullardan yararlanabilmeye yönelikti ve ancak belirli ve kısa bir süre için uygulanabilirdi. Pablo’nun “derin entrizm”i ise, Troçkist kadrolar arasındaki tüm örgütsel bağların tasfiyesini öngören uzun süreli bir uygulamaydı. Üstelik, Stalinist partilerin hiçbir açık fraksiyona ve bağımsız yayına izin vermeyeceği açıktı.

Pablo’nun bu dökümanı UYK’ce tüm partilere dağıtılır ve aynı zamanda Ağustos 1951’de Üçüncü Dünya Kongresi’nin düzenlenmesine karar verilir. Pablo’nun bu dökümanına karşı, kongre öncesi tartışmaya iki ayrı tez daha sunulur. Bunlardan birincisi, Mandel’in “On Tez”idir. Ancak Mandel, Pablo’nun tasfiyeciler önerilerini kabul eder ve dökümanını tartışmaya girmeden geri çeker. İkinci döküman ise, Fransız partisi çoğunluğunun önderlerinden Bleibtreau-Favre’ın yazdığı ve Haziran 1951’de *La Verite*’de yayınladığı “Yoldaş Pablo Nereye Gidiyor?”dur. Ancak Pablo, Enternasyonal’de örgütsel kontrolü eline geçirmiştir ve bu dökümanın öbür partilere dağıtımını, tercümesini ve tartışılmasını engeller. Bu, Pablo’nun kendi tasfiyeciler çizgisini Enternasyonal’e dayatmak için uygulayacağı bir dizi bürokratik manevranın başlangıcına işaret eder.

1953 Ayrılığından 1963 Birleşmesine

1940’ların sonlarında, Pablo-Mandel’in tasfiyeciler çizgisi ile buna direnen partiler ve kesimler arasındaki derin görüş ayrılıkları artık Enternasyonal’i tam bir kopuş noktasına sürüklemiştir. Ve bu süreçte iki açık uluslararası hizip kurulur. Pablo ve onun çevresindeki Uluslararası Sekreterlik ile Fransız (PCI, Pierre Lambert), İngiliz (SLL, Gerry Healy) ve ABD (SWP, Josep Hunsen) partilerinin etrafında toplanan Uluslararası Komite hizipleri. İki hizip 1954’te birbirinden kopar ve bağımsız uluslararası örgütlenmeler olarak faaliyete geçer. (Bu arada Arjantin’de

iki ayrı Troçkist örgüt vardır. Bunlardan biri, Moreno'nun 1941'de örgütlediği ve kısa bir süre IV. Enternasyonal'in seksiyonu olan POR, öbürü ise Pablo'nun Latin Amerika'ya "görevli" olarak yolladığı Juan Posadas'ın kurduğu Dördüncü Enternasyonal Grubu'dur [GCI - *Grupo Cuarta Internacional*]. 1951 Dünya Kongresi'nde GCI resmi Arjantin seksiyonu olarak kabul edilir. 1953 ayrılığında GCI Pablocu Uluslararası Sekreterlik'in, POR ise Uluslararası Komite'nin yanında yer alır.)

On yıl süren bu ayrılık döneminin en önemli sonuçlarından biri, dünya ölçeğindeki sınıf mücadeleleri sorunlarının iki uluslararası hizip içinde birbirinden ayrı olarak tartışılması oldu. Bu da, parti inşası yöntemleri, politik pozisyonlar ve örgütsel pratikler konularında var olan ayrılıkların giderek derinleşmesine ve kemikleşmesine yol açtı.

IV. Enternasyonal'in bu iki uluslararası hizip halindeki bölünmesi durumunu 1959 Küba Devrimi sarsar. Küba'da Fidel Castro ve Che Guevara önderliğindeki gerilla hareketi zafere ulaşmış ve bir devrimci hükümet kurulmuştur. IV. Enternasyonal'in her iki kanadı da Castro hükümetini ABD emperyalizminin saldırılarına karşı ve Küba'da giriştiği devrimci dönüşümler doğrultusunda destekler. Castro'nun 26 Temmuz Hareketi, ABD emperyalizminin dünyaya empoze ettiği savaş sonrası dengelerinin kırılmaya başladığına işaret etmektedir. Bu arada, fosilleşmiş Stalinist partiler bir kenara itilmiş ve devrimci mücadeleye yeni ve taze güçler akmaya başlamış gibidir. Küba Devrimi aynı zamanda devrimci Marksistlerin önüne yanıtlanması gereken yeni sorular çıkarıyordu. Castro'nun gerillaları işçi hareketinin içinden gelmeyen ve Marksist olmayan radikal demokratlar ve milliyetçilerdi. Sınıf kökenleri açısından küçük burjuva devrimcileriydi. Bunların önderliğindeki bir devrim hangi koşullar altında bir sosyalist devrime dönüşebilir ve bir işçi devletinin inşasına yönelebilirdi? Bu ve benzeri sorunlar, iki yıl gibi kısa bir sürede yanıtlanacak, Küba önderliği ulusal ve uluslararası sorunların etkisiyle devrimi derinleştirmeye zorlanacaktı. Kübalı işçiler ve köylüler kısa sürede silahlanıp seferber olarak fabrikalara ve topraklara el koyacak, ilk devrimci hükümetteki burjuva demokratlar yerlerini iç savaşın gözde komutanlarına bırakacaktı. Böylece, bir yandan işçi devletinin temelleri atılırken, bir yandan da bu temellerin üzerinde Castro'nun giderek Stalinistleşen bürokratik diktatörlüğü inşa olacaktı.

Bu gelişme, özellikle SWP'yi derinden etkiledi. ABD seksiyonunun lideri Hansen, her iki uluslararası hizbin de yeni Küba devletini bir işçi devleti olarak kabul etmesi ve emperyalizme karşı desteklemesinin belirleyici bir deney olduğu görüşündeydi. Bu açıdan SWP liderliğine göre 1953-54 ayrılığı artık aşılmıştı ve IV. Enternasyonal'in gene tek bir örgüt olabilme olanağı doğmuştu.

Ne var ki SWP'nin bu değerlendirmesine her iki hizipte de katılmayanlar vardı. Uluslararası Sekreterlik kanadında, hizbin Latin Amerika lideri olan Posadas, bağımsız parti inşasını savunanlarla birleşmek istemediği gibi, bir nükleer dünya savaşının sosyalizmin zaferiyle sonuçlanacağı görüşünden hareketle, tüm politikanın SSCB'yi böyle bir savaş başlatmaya zorlamak doğrultusunda olması gerektiğini savunuyordu. Posadas sonunda 1962'de Troçkist hareketten kopacaktı. Öte yandan Pablo da Uluslararası Sekreterlik içinde Mandel ile ayrılığa düşmüştü. Mandel, 1959 Küba Devrimi ile Pablo'cu görüşleri "Yeni Kitle Öncüsü" kuramı içinde eritirken, Pablo'nun kendisi seksiyonları Stalinist ve Sosyal Demokrat partilerin içine sokma çabasını sürdürüyordu. Sonuçta Pablo bir azınlık hizbi kuracak, 1963 Birleşme Kongresi'ne katılacak, ama 1965'te disipline karşı gelme eleştirisiyle birlikte Enternasyonal'dan çıkarılacaktı.

Mandel ve Birleşik Sekreterliğin Pablo'ya yönelttiği temel eleştiri, Pablo'nun yayınladığı *Sous le Drapeau du Socialisme* ("Sosyalizm Bayrağı Altında") adlı dergide, Mandel ve Sekreterliğin çizgisine uygun düşmeyen görüşler ileri sürmesiydi. O dönemde Pablo Stalinist bürokrasinin Kruşçevci kanadını desteklerken, Birleşik Sekreterlik Çin bürokrasisinin "önemi" üzerinde duruyordu. Bu farklılık esas olarak, Stalinist bürokrasinin şu ya da bu kesimini (eleştirel ya da bir başka biçimde de olsa) desteklemekten öteye geçemeyen "Pabloculuğun" tipik bir iç ayrılığıydı. Mandel'in Pablo'dan ayrılığı, "Pablo'cu" düşünceyi ondan farklı bir biçimde uygulama çabasından öteye geçemiyordu. (1965'te Birleşik Sekreterlik'ten uzaklaştırılan Pablo'nun, Ekim 1993'te gene Mandel'in çabalarıyla Sekreterliğe kabul edilmiş ve bu BS içinde önemli eleştirilere yol açmıştır.)

Uluslararası Komite kanadında da önemli iç ayrılıklar oluşmuştu. İngiliz ve Fransız partileri Küba'yı bir işçi devleti olarak tanımlamayı reddediyorlar ve "Pablocular"la birleşmeye şiddetle karşı çıkıyorlardı. Ama SWP, Mandelci Avrupa

kanadıyla birleşme konusunda kararlıydı ve 1963'te tek yanlı bir girişimle Uluslararası Komite'nin dağılma sürecini başlatacaktı. Bu dönemde Moreno ise, özellikle 1957'de kurulmasına öncülük ettiği Ortodoks Troçkizm Latin Amerika Sekreterliği (SLATO) adlı bir koordinasyon örgütüyle Uluslararası Komite'nin gerçek bir enternasyonalist önderlik haline dönüşmesi için uğraş vermektedir. Bir yıl boyunca SWP'yi, Uluslararası Komite'yi dağıtma fikrinden döndürmeye çalışır. Ancak 1963'te birleşme bir oldu bitti halinde gerçekleşince, bu kez Lambert ve Healy'nin "tutarlı bir anti-revizyonist akım oluşturabilmek" için yeni oluşan Birleşik Sekreterliğe katılmaları için mücadele eder. Ama bu gerçekleşmez ve böylece uluslararası alanda yalıtılmış halde kalma olasılığını hesaba katarak, SLATO çevresinde örgütlenmiş partilerle birlikte Birleşik Sekreterliğe girer.

1963-79 Dönemi: Uluslararası Komite

1963'te düzenlenen Birleşme Kongresiyle görünürde bir birlik oluşmuş ve bir Birleşik Sekreterlik kurulmuştur; ama dünya Troçkizmi hala bölünmüş durumdadır ve üstelik ağırdan bir tasfiye süreci yaşanmaktadır.

1963 birleşmesinin dışında kalan Uluslararası Komite bu haliyle artık esas olarak İngiliz SLL ile Fransız PCI (1965'te Enternasyonalist Komünist Örgüt [OCI - *Organisation Communiste Internationaliste*] adını alacaktır) örgütlerinin bir işbirliğine ya da bloğuna dönüşmüştür. Bu bloğu giderek içine çeken sapma ise "Ulusal Troçkizm"dir. Bu eğilimin en belirgin ifadesi; enternasyonal önderlik ve dünya partisi görevlerini belirsiz bir geleceğe ertelenen bir tür "maksimum program" olarak algılamasıdır. Bu sorun ancak düşünsel planda bir kenarda tutulur ve "gerekli koşullar"ın belirmesi beklenir. Bu eğilim dünden bugüne özellikle *Lutte Ouvrier* grubunda barizdir. Lambert ve Healy için ise uluslararası önderlik ve Enternasyonal, ulusal önderlikler arasındaki bir anlaşmadan öteye geçemez. Ve bu anlayışın ürünü, bir "ana parti" ile onun etrafında kümelenen "uydular"dan başka bir şey değildir. Bürokratik uygulamalar ise ulusal Troçkizmin doğal sonucu olacaktır. Örgütleri "yabancı etkiler"den korumak için, resmi çizgiyi eleştiren herkes partiden bir bir tasfiye edilecektir. Ama sadece tek tek militanlar değil, bir bütün halinde eğilimler ya da hizipler örgütün dışına sürülecektir. Partilerin içinde demokratik tartışmayı önlemek için her yöntem, hatta şiddet

uygulaması bile geçerli sayılacaktır. Ama bunların hiçbiri bu örgütleri dağılmaktan kurtaramayacaktır; çünkü bu bir yozlaşma sürecidir. Pablocu revizyonizme karşı haklı bir tepkiyle doğan Uluslararası Komite böylece dağılıp gidecek, politik ve programatik olarak daha da kötü bir revizyonizme saplanacaktır.

Lambert'in önderliğindeki Fransız OCI, 1971'de Healy önderliğindeki SLL'den kopar. Böylece Uluslararası Komite salt SLL'de kalırken, OCI 1972'de birkaç başka grupta birlikte IV. Enternasyonal'in Yeniden İnşası İçin Örgütlenme Komitesi'ni, CORCI'yi kurar. Aslında bu tümüyle OCI'ye bağlı bir minik "Enternasyonal"dir. CORCI, 1973'te Birleşik Sekreterliğe, ertesi yılki kongreye yönelik tartışmalara katılmak istediğini bildirir ama sekreterlik bunu reddeder. Ama 1977'de CORCI ile BS arasında resmi görüşmeler başlatılır, ne var ki her iki taraf için bu bir taktik girişimden öteye geçmez. CORCI 1979'da bu kez Moreno önderliğindeki Uluslararası Bolşevik Hizip ile görüşmelere girer. Ama 1981'de Fransa'da Mitterand hükümetinin işbaşına gelmesiyle birlikte Lambert ani bir kararla Sosyalist Parti'ye "entrizm" kararı alır. Bu OCI için bir ölüm fermanı olacaktır. Parti hızla sosyal demokrasinin ve sendika bürokrasisinin uydusu haline gelir. SP'ye giren Lambertçilerin büyük bölümü gerçekten "sosyalist" olur. 1980'lerin ilk yarısında OCI Nikaragua'da sürekli devrim perspektifinden uzaklaşarak Sandinizmi desteklemeye başlar. Lambertçilik böylece mantıki sonuçlarına ulaşır. Bu arada OCI tekrar PCI adını alır ve CORCI'yi bir "Enternasyonal" olarak ilan eder; artık onun adı "IV. Enternasyonal (Yeniden İnşa Uluslararası Merkezi)" olmuştur (kısaca CIR). Uluslararası Komite döneminde bir ara 10.000'in üzerinde militana sahip olan PCI 2.000 üyelik bir "İşçi Partisi" haline gelir; ve ana stratejisi her yerde Brezilya'dakine benzer bir işçi partisi kurmak haline dönüşür. CIR ise, birkaç başka ülkede "seksiyonu" bulunan ve tümüyle PCI'ye bağımlı küçük bir merkez olma durumuna indirger kendisini.

Healyciliğin kaderi ise daha farklı olmamıştır. 1973'te Devrimci İşçi Partisi (WRP - *Workers Revolutionary Party*) adını alan SLL, hızla "üçüncü dünyacılığa" kaymış, milliyetçi Arap rejimlerini, özellikle de Kaddafi, Saddam ve Humeyni'yi desteklemeye yönelmiştir. WRP'nin tek başına üstlendiği Uluslararası Komite ise, birkaç ülkedeki minik gruplarca desteklenen bir merkez olmaktan öteye geçememiştir. WRP içindeki yozlaşma ise doruk noktasına ulaşmış ve 1980'lerin

sonlarında Gerry Healy, “cinsel taciz ve şiddet kullanma” suçlarından partiden atılmıştır. (Healy, daha sonra kendi çevresinde küçük bir grup kurar, ama 1991’de ölür.) WRP daha sonra kendini toparlamaya girişecek ve LIT-CI ile birleşme görüşmelerine başlayacaktı. Ancak WRP’nin enternasyonalizm inşası konusundaki sekte tutumları nedeniyle bu sonuç vermeyecek ve Bill Hunter ekibi WRP’den kopacaktı.

1963-79 Dönemi: Birleşik Sekreterlik

1963’te oluşturulan Birleşik Sekreterlik, esas olarak Mandelci Avrupa partileri (Belçika, İtalya, Almanya, Avusturya) ile SWP arasındaki bir “ittifak”ın ürünüydü. Her iki kesim de Troçkizmin temel programatik noktaları ve Küba gibi güncel politik sorunlar üzerinde anlaşmanın, iki akımın “ilkeli” temellerde birleşmesi için yeterli ve gerekli olduğuna inanıyordu. (O dönemde Moreno’nun buna, iki kesim arasında “metot” farklarının bulunduğuna ilişkin itirazları bulunuyordu. SWP ise, 1953-54 ayrılığının nedenleri ve metodolojik farklılıklar üzerinde durmanın bölücü bir tutum olacağını ve sorunların sınıf mücadelesi sürecinde çözülebileceğini iddia ediyordu. Tarih, Moreno’yu haklı çıkaracaktı.)

1960’ların ortaları aynı zamanda özellikle Latin Amerika’da gerilla mücadelelerinin hızla yaygınlaşmakta olduğu bir dönemdi. Fosilleşmiş bürokratik KP’lere tepki duyan pek çok radikal genç militan, mücadele yolunu Guevaracı, Castrocu ve Maoocu düşüncede, gerilla “stratejisi”nde aramaya başlamıştı. BS’nin Mandelci Avrupa kanadı, gelişmeye “Yeni Kitle Öncüsü” kuramı çerçevesinde büyük ilgi duyar. Bu kurama göre devrimci Marksizm programını, sınıf mücadelesi içinde doğan yeni kitle öncüsünün “duyarlılıkları”nı dikkate alarak uyarlamalıdır. Mevcut durumda da bu “öncü”ler, gerillacı küçük burjuva radikalleridir.

Öte yandan SWP’de gelişmelere ilgi duymaktadır. Çünkü gerilla mücadelesi özellikle ABD aleyhtarı güçlü bir anti-emperyalizm taşımaktadır. SWP önderlerinden Joseph Hansen soruna el atar ve partisi adına BS’ye bir rapor sunar. Raporda şöyle denmektedir:

Troçkist hareket, gerilla savaşının bir devrimci teknik olarak oynadığı olumlu rolü kavramıştır. Özellikle Latin Amerika'daki bazı Troçkistler, kendi ülkelerindeki deneyimlerden önemli sonuçlar çıkarmışlardır; ama Troçkist hareketin bir bütün olarak soruna derinlemesine el attığını söyleyemeyiz. Buna göre gerilla savaşının, en azından belirli bölgelerdeki uygulamalarının üzerinde durmamız gerekir. Ben birkaç nokta üzerinde durmak istiyorum.

Birincisi, pratikte bazı bölgelerde gerilla savaşının her derde deva birşey olarak kabul edilmesi eğilimi vardır. Her sorunu çözebilecek tek mücadele biçimi olarak algılanmaktadır. İkincisi, tüm mücadeleyi köylülük etrafında merkezileştirme eğilimi bulunmaktadır. İşçilerin devrimde oynayacağı anahtar rol küçümsenmekte ya da gözardı edilmektedir. Üçüncüsü, sınıf mücadelesi kavramları yerine coğrafi kavramlar geçirilmektedir. İşçi sınıfı içinde kökleşme yerine "foko", yani gerillalarca denetim altında tutulan bölgeler elde etme çabası yeğlenmektedir. Dördüncüsü, devrimin zaferinde devrimcilerin çok önemli rollerinin bulunduğu yolundaki doğru düşünce, devrimin yeterince yürekli bir önderliğin atılmasıyla başlatılabileceği inancına dönüşmektedir. Bir başka deyişle, eski "kitlelerin elektiriklendirilmesi" kuramı yeniden canlandırılmaktadır. Beşincisi, kitlelerin ruh halinin iyice incelenmesi ve onların kısmi ve geçiş talepleriyle seferber edilmesi düşüncesi bir kenara bırakılmaktadır. Bazı yerlerde gerillalar kendilerini silahlanan kitlelerden bile ayrı tutmaktadır. Kitlelerin örgütlenmesi gözardı edilmektedir. Altıncısı, eylem üzerindeki vurgu, teorinin fazlaca önemli olmadığı düşüncesini yaygınlaştırmaktadır. Gerilla hareketlerinin çoğu açık bir programdan ve sosyalist devrim perspektifinden yoksundur."

Hansen ve Moreno, gerilla mücadelesine ilişkin eleştirel yaklaşımlarını, devrimci partinin inşası ve kitlelerin devrimci seferberliği stratejileriyle tamamlarlar. Ama Hansen'in gerilla mücadelesinde gördüğü ve eleştirdiği tutumlar iki yıl içinde BS içinde de yaygınlaşmaya başlar. Bunun ilk belirtilerinden biri, Bolivyalı Troçkistlerin silahlı mücadele hazırlığına giriştikleri yolunda haberlerin gelmesidir. Oysa o dönemde Troçkist partiler, üye sayıları 100-200 arasında olan çok küçük gruplardır. Ardından, Kasım 1968'de, BS'in Mandel, Livio Maitan ve Pierre Frank önderliğindeki çoğunluk kanadı, ertesi yıl düzenlenecek dünya kongresi için bir "Latin Amerika Karar Tasarısı" sunarlar. Tasarıda, gerilla mücadelesinin teorik analizi ve sonuçlarının değerlendirilmesi yoktur ve doğrudan

doğruya “uzunca bir dönem sürdürülecek olan kır gerilla savaşına teknik olarak hazırlanılması ve girilmesi” önerilmektedir.

Bu arada Avrupa’da 1968 öğrenci ve işçi ayaklanmaları yaşanmaktadır. Gençlik içinde gerillacı, Maoçu, anarşist ve Troçkist düşünceler yaygınlaşmaktadır. Özellikle Fransa’da BS seksiyonu çok sayıda radikal öğrenciyle büyür ve güçlenir. Troçkizmi bir tür “eylemci ideoloji” olarak algılayan öğrenci önderleri bu eğilimlerini BS içine de yansıtırlar. Böylece BS içinde gerillacılık anlayışı ve önerisi hızla güçlenir. Mandel, Maitan ve Frank gibi yaşlıca önderlerin önerisi Alain Krivine (Fransa) ve Tarık Ali (İngiltere) gibi yeni öğrenci önderlerinin etkisiyle Nisan 1969’da düzenlenen 9. Dünya Kongresinde kabul edilir. Artık BS için gerilla mücadelesi, ancak belirli bölgelerde ve koşullarda parti inşa stratejisini güçlendirmek için uygulanabilecek bir taktik olmaktan çıkmış, bizzat mücadele stratejisinin kendisi haline dönüşmüştür.

Bu arada 1969’da Birleşik Sekreterlik içinde, BS çoğunluğu ile daha sonraları Leninist-Troçkist Hizip (LTH) adını alacak olan, Hansen-Moreno önderliğindeki eğilim arasında son derece ciddi bir çatışma başlar. 1969’daki 9. Dünya Kongresi’nde BS çoğunluğunun Latin Amerika’ya ilişkin gerilla stratejisine karşı çıkışla başlayan bu mücadele kısa bir süre sonra, söz konusu olanın sadece bir konjonktür tartışması değil, ama Enternasyonal’in tüm metot ve program sorunlarını kapsayan bir çatışma olduğunu açığa çıkarır. Her zaman olduğu gibi bu noktada da temel tartışma konusu, Troçkist partilerin hızla inşa edilmesi ve bunun için de kitle hareketi içindeki oportünist akımlara karşı uzlaşmaz mücadele verme sorunudur. Tıpkı ellili ve altmışlı yıllarda olduğu gibi bu aşamada da revizyonizm Troçkist partilerin inşasını arka plana itiyordu, ama bu kez teslim olduğu akım Latin Amerika’daki Guevaracı gerillacılık ve küçük burjuva Castro oportünizmi ile onun Avrupa’daki takipçileridir.

Bir yandan BS’nin revizyonist çoğunluğuna karşı sürdürülen mücadele güçlenirken, bir yandan da sınıf mücadelesinde yeni temel gelişmeler gerçekleşiyordu. Bu arada Leninist-Troçkist Hizip’in içinde yer alan Amerikan SWP’si, sağa doğru kaymaya ve ayrılık noktalarının tüm derinliğine karşın BS çoğunluğuyla uzlaşmaya yönelmiştir; ama öte yandan LTH’nin parti inşası

stratejisine sarılmış kanadı revizyonizme karşı mücadelesini giderek şiddetlendiriyordu. SWP önderliği o dönemde bir değişim geçirmiş ve eski yaşlı kadroların yerini daha genç, öğrenci kökenli kadrolar almıştı. Eski önderlik, Uluslararası Komite süreci ile Küba devrimi karşısındaki tüm hatalarına ve ulusal Troçkist eğilimlerine karşın, temel tutumları itibariyle Troçkistti. Oysa yükselen öğrenci hareketleri içinde oluşan yeni önderlik, tıpkı Avrupa'daki önderlik gibi izlenimci ve ikameci basınçlara karşı çok daha dayanıksızdı ve hızla Castrocu politikaların etkisi altına girmişti. SWP'nin işte bu kayışı, partiyi Troçkizmin tasfiyesinin öncüsü haline getirecek ve nihayet IV. Enternasyonal'den ve Troçkizmden koparak bir küçük burjuva örgüt haline gelmesine, sonuçta da parçalanarak dağılmasına yol açacaktı. Birleşik Sekreterlik içindeki revizyonist çoğunluğa karşı mücadeleyi artık, SWP'nin tasfiyeci çizgisine karşı amansızca savaşılan Nahuel Moreno'nun önderliğindeki Bolşevik Hizip ile Leninist-Troçkist Eğilim üstlenmiştir.

BS'nin Mandelci çoğunluk ekibinin gerilla stratejisi Enternasyonal üzerinde ciddi yıkımlara neden olur. Önce partiler bölünür. Arjantin partisinde Roberto Santucho'nun örgütü PRT-*El Combatiente* enternasyonalin resmi seksiyonu olarak kabul edilirken, Moreno'nun önderliğindeki PRT-*La Verdad* sempatizan seksiyonluğa itilir. Santucho gerillacı çizgide ERP'yi (Devrimci Halk Ordusu) örgütler ve yüzlerce militanı bu örgüt aracılığıyla gerilla savaşına sokarak hemen hepsinin telef olmasına yol açar. Bu arada ERP partiden ve IV. Enternasyonal'den koparak Mao'dan Castro'ya kadar uzanan bir çizgide yeni tip bir "Enternasyonal" savunmaya başlamıştır.

1974'teki Portekiz devrimi BS çoğunluğu ile Bolşevik Hizip arasındaki mücadeleyi daha da şiddetlendirir. BH Portekiz'de doğmakta olan ikili iktidar organlarının yaygınlaştırılması, genelleştirilmesi ve merkezileştirilmesini, ve bu organlar aracılığıyla proletaryanın iktidarı ele alarak bir işçi ve halk hükümeti kurulmasını savunur. Bu amaçla Arjantin'deki PST'den (Moreno'nun önderliğindeki Arjantin PRT'si, sosyal demokrasiden kopan sol kanatla birleştikten sonra Sosyalist İşçi Partisi adını almıştır) Portekiz'e kadrolar gönderir ve orada devrimci partinin inşasını örgütler. Buna karşılık BS çoğunluğu Maoculuğun etkisi altındaki MFA'yı (Silahlı kuvvetler Hareketi) desteklemektedir.

1979'daki Nikaragua devrimi ise IV. Enternasyonal için bir anlamda bir dönüm noktası oluşturur. Ülkedeki bütün bir devrimci süreç boyunca BS çoğunluğu FSLN'i (Sandinist Ulusal Kurtuluş Cephesi) koşulsuz biçimde desteklemekte ve ayrı bir devrimci Troçkist partinin inşasından dikkatle uzak durmaktadır. Bolşevik Hizip ise Sandinizmin burjuvaziden kompasını ve işçi sendikalarıyla birlikte iktidarı alarak devrimi tüm Orta Amerika'ya yaygınlaştırmasını talep eder. Bu talepler etrafında yeni işçi sendikalarının ve devrimci Troçkist partinin inşasını savunur. BH bu politikalarını "FSLN'e politik değil, askeri destek" sloganında özetler. Bu politikasını hayata geçirmek için de Kolombiya seksiyonu Sosyalist İşçi partisi (PST - *Partido Socialista de los Trabajadores*) aracılığıyla Simon Bolivar Tugayı'nı örgütlemeye girişir. Kolombiya'nın yanı sıra Costa Rica, Panama, Ekvador, Bolivya, Arjantin ve Şili'den 1.500 kadar gönüllü Nikaragua'ya geçer ve üç ay boyunca Somoza birliklerine karşı savaşır ve sonuçta zafer karşılamalarıyla Managua'ya girer. Bu arada FSLN, Castro'nun talimatlarına uyararak burjuva Violeta Chamorro ile birlikte bir koalisyon hükümeti kurar.

Mandel ve BS, Bolşevik Hizip'in devrimci etkinliklerinden hoşnut değildir. Önce bunun BH'nin bir propaganda manevrası olduğu ve SBT'nin gerçek savaşa hiç girmedığı söylentisini yayar. Oysa SBT militanları sadece Güney Cephesi'nde çarpışmakla kalmaz, devrimi Bluefield Körfezi'ne kadar taşıyarak burayı Somoza güçlerinden temizler. BS ardından SBT'nin Nikaragualı olmadığını söyler. Oysa bir uluslararası tugay zaten öyle olabilirdi. Sorun, BS'nin Nikaragua'da bağımsız bir Troçkist var oluşa karşı çıkmasında yatıyordu. SBT, gerek etkisi altında bulundurduğu alanlarda devrimi derinleştiriyor, gerekse ulusal düzeyde savunduğu sürekli devrim programıyla sempati toplayıp devrimci partinin inşasında güçlü adımlar atıyordu. Gelişmeler Sandinistleri olduğu kadar, Troçkizmi "yeni öncü" Sandinizm içinde eritme politikası izleyen Mandel ekibini rahatsız ediyordu.

Sandinist hükümet bu gelişmeye üç ay sonra SBT militanlarını Panama askerlerine teslim ederek yanıt verdi. Hükümet, SBT'nin Nikaragua dışına sürülmesine dört gerekçe göstermişti: 1) Yeni işçi sendikaları örgütlemek (SBT 80 kadar sendika örgütlemişti); 2) topraksız köylülerin topraklara el koymasına önyak olmak; 3) silahlı halk milisleri örgütlemek; 4) Ulusal İnşa Hükümetinin bazı üyelerine burjuva oldukları gerekçesiyle karşı çıkmak. Sandinistlerin tüm

çabası, devrimi demokratik aşamada tutarak ve bu noktada ulusal burjuvaziyle ittifaka girerek (bunlar doğrudan Castro'nun da önerileriydi) ABD'yi "yatıştırmak", onu Sandinist devrimin bir Orta Amerika devrimine dönüşmeyeceği yolunda ikna etmektir. (Sandinistlerin o dönemde birlikte hükümet kurduğu burjuva politikacılar, kısa bir süre sonra Kontra önderleri olacak ve on yıl kadar sonra iktidarı geri alacaklardı.) Bu açıdan Troçkistlerin anti-kapitalist, anti-empyralist tutumları ve devrimi sürekli kılma çabaları Sandinistler için bir tehditti. Ve bu noktada Panama hükümetiyle işbirliğine girerek onları dışarı sürmeyi başarırlar. Bu sırada pek çok SBT militanı Panama hükümetince işkenceden geçirilir.

Bu gelişme karşısında BS'in Mandelcilerden ve SWP'den oluşan çoğunluk ekibinin tutumu BH'nin BS'den kopuşunda belirleyici rol oynayacaktı. BS'nin Meksika, Fransa, Peru, ABD ve İsveç seksiyonlarının üst düzey yöneticilerinden oluşan bir ekibin Eylül 1979'da FSLN önderliğine verdiği deklarasyonda, hükümetin bu uygulaması koşulsuz bir biçimde destekleniyordu. Mektupta Tugay, *"işçileri önderlerinden, yani FSLN'den ayırmaya çalışmakla"* suçlandıktan sonra, *"FSLN'nin, grubun Nikaragualı olmayan üyelerini ülkeyi terk etmeye çağırmaya hakkı olduğu"* belirtiliyordu. Somoza diktatörlüğüne karşı FSLN için hiçbir şey yapmayanlar şimdi Sandinistlerle yan yana çarpışmış olan yegâne Troçkistlerin Panama polisine teslim edilmesini destekliyorlardı.

Böylece BF için hem politik-programatik, hem de ahlaki-moral bir sorun doğmuştu. Gerçekten de iki farklı program karşı karşıya gelmişti: Kitle hareketinin devrimi zafere ulaştıran küçük burjuva önderliğine teslim olmak ya da olmamak, veya bir başka deyişle, bu tip önderliklerin iktidarda olduğu ülkelerde IV. Enternasyonal'in seksiyonlarını inşa etmek ya da etmemek. Öte yandan, devrimci Marksist militanların polise teslim edilmesini desteklemek gibi son derece ciddi bir ahlaki-moral sorun vardı. Sonuçta BF, BS'nin ne Nikaragua'da Troçkist parti inşa etmeme yolundaki politikasını, ne de SBT'nin Nikaragua'dan sürülmesini destekleme tutumunda en küçük bir değişiklik olmadığını ilan ederek, bir uluslararası akım olarak 1979 sonunda BS'den kopar.

Bu arada Fransa'da Lambertçiler (OCI), Nikaragua devrimi sırasında ilkeli bir

tutum almış ve SBT'nin sürülmesine şiddetle karşı çıkmışlardır. Bu gelişme karşısında BF, OCI ile uluslararası bir bütünleşmeye gidilip gidilemeyeceğini araştırmaya girişir. İki uluslararası akım ortak bir komite kurarlar ve bizzat Moreno, geniş bir platform tezleri hazırlama görevini üstlenir. Aralık 1980'de düzenlenen Dünya Konferansında bu tezler kabul edilir ve Dördüncü Enternasyonal Uluslararası komitesi kurulur. Ne var ki, 1981'de Fransa'da Mitterand'ın seçilmesiyle OCI burjuva hükümeti desteklemeye yönelir ve bu temelde patlak veren metodolojik ayrılık kısa ömürlü Uluslararası Komite'nin dağılmasıyla sonuçlanır.

Ancak, Latin Amerika'daki pek çok Lambertçi parti de bu ayrılık sırasında OCI'den kopar. (Bunların başında Venezuela MIR'i ve Peru POMR'si gelir.) Ve bu gruplarla birlikte Bolşevik Hizip, Ocak 1982'de bir Kuruluş Kongresi toplayarak Uluslararası İşçi Birliği-Dördüncü Enternasyonal'in (LIT-CI - *Liga Internacional de los Trabajadores-Cuarta Internacional*) kurulduğunu ilan eder.